

PRÍLOHA č. 1 k ŠkVP

OBSAH

Článok I. - Všeobecné ustanovenia v zmysle platného Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z.	2
Článok II. - Podporné úrovne žiakov v zmysle § 130 – 131 platného Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z.	3
Článok III. - Presúvanie žiakov v rámci podporných úrovní v zmysle § 130 – 131 platného Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z.	7
Odporúčania pre pedagógov pri práci so všetkými žiakmi.....	16
2 .stupeň podpory pre žiakov v riziku	18
Špeciálno-pedagogické odporúčania pre pedagógov pri práci so žiakmi v riziku	19
3. stupeň podpory pre žiakov ŠVVP - Psychologické odporúčania pre pedagógov	21
Špeciálno-pedagogické odporúčania pre pedagógov pri práci so žiakmi so ŠVVP	28
Logopedické odporúčania pre pedagógov pri práci so žiakmi so ŠVVP.....	31

System komplexnej podpory žiakov ZŠ s MŠ Školská 339, 032 61 Važec v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania a ich osobitostí vo výchove a vzdelávaní

v zmysle platného Zákona NR SR č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Článok I.

Všeobecné ustanovenia v zmysle platného Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z.

Dokument je prílohou tohto ŠkVP ZŠ s MŠ Školská 339, 032 61 Važec, ktorá garantuje v zmysle §2, ods. ag) a ďalších ustanovení v zmysle platného Zákona 245/2008 Z.z. *inkluzíve vzdelávanie ako spoločnú výchovu a vzdelávanie detí, žiakov, alebo účastníkov výchovy a vzdelávania, uskutočňovanú na základe rovnosti príležitostí a rešpektovania ich výchovno-vzdelávacích potrieb a individuálnych osobitostí a podporujúca ich aktívne zapojenie do výchovno-vzdelávacích činností školy.*

Vzdelávanie všetkých žiakov ako i žiakov so špecifickými výchovno-vzdelávacími potrebami (ďalej len ŠVVP) podľa §3, §7 a §7a, ods. 5 d) v zmysle platného Zákona 245/2008 Z.z. je realizované plným začlenením v bežnej triede.

Na základe §130-131, § 145a – 145b škola vytvára pre žiakov inkluzívne podmienky prostredníctvom poskytnutých podporných opatrení, realizovaných s pomocou pedagogických asistentov, Školského podporného tímu a ďalších dotknutých subjektov, personálu, či kľúčových aktérov (napríklad zákonný zástupca a pod.) ktorí prispievajú k multidisciplinárnej podpore žiakov.

Škola na základe rozhodnutia riaditeľa školy poskytuje v zmysle §84a platného Zákona 138/2019 Z.z. inkluzívne vzdelávanie s podporou Školského podporného tímu, ktorého úlohou sú najmä:

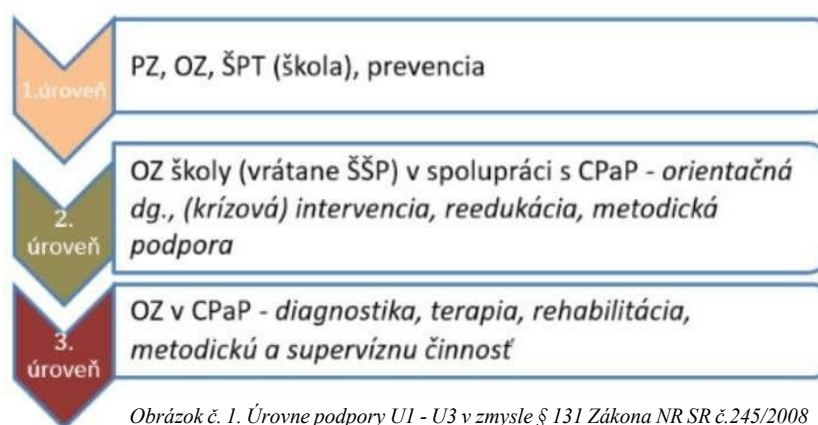
- a) koordinovať rozvoj inkluzívneho vzdelávania,
- b) zabezpečiť vo výchove a vzdelávaní uplatňovanie používania prístupov a stratégií, ktoré vyplývajú z jednotlivých odborov vedy a techniky,
- c) spolupracovať so zariadením poradenstva a prevencie a ďalšími subjektmi pri podpore detí, žiakov a ich zákonných zástupcov v oblasti výchovy a vzdelávania,
- d) poskytovať poradenstvo žiakom a zákonným zástupcom a metodickú podporu pedagogickým zamestnancom,
- e) podieľať sa na tvorbe školského vzdelávacieho programu.

Členom školského podporného tímu je školský špeciálny pedagóg a všetci odborní zamestnanci školy, iní pedagogickí zamestnanci - kariérový/výchovný poradca, koordinátor prevencie a sociálno-patologických javov, pedagogickí asistenti. Zloženie školského podporného tímu upravuje riaditeľ vo vnútornom predpise po prerokovaní v pedagogickej rade.

Článok II.

Podporné úrovne žiakov v zmysle § 130 – 131 platného Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z.

1. Žiaci sú podporení podľa rozsahu inkluzívnych potrieb nasledovne:
 - a. podporná úroveň 1. stupňa – všetci žiaci (všeobecná podpora),
 - b. podporná úroveň 2. stupňa – žiaci v riziku (cielená podpora),
 - c. podporná úroveň 3. stupňa – žiaci vyžadujúci komplexnú podporu (špecifická podpora).

2. Všetci žiaci školy v podpornej úrovni 1. stupňa sú podporení predovšetkým činnosťami vykonávanými pedagogickými zamestnancami, odbornými zamestnancami školy a členmi školského podporného tímu v rámci hlavnej výchovno-vzdelávacej činnosti. Činnosti podpornej úrovne prvého stupňa podľa ich ¹štandardov zahŕňajú najmä:

- a) pedagogickú diagnostiku,
- b) pedagogickú intervenciu,
- c) výchovné poradenstvo,
- d) kariérové poradenstvo,

¹ <https://www.minedu.sk/standarty-odbornych-cinnosti-v-systeme-poradenstva-a-prevencie/>

e) rozvoj inkluzívneho vzdelávania,

f) prevenciu.

V zmysle §145a Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z. sú všetkým žiakom školy v tejto úrovni

v plnom rozsahu poskytované dostupné podporné opatrenia podľa rozsahu identifikovaných inkluzívnych potrieb.

V zmysle §145b Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z. je identifikácia inkluzívnych potrieb realizovaná zamestnancami školy alebo poradenským pracoviskom, prípadne iným subjektom, v zmysle tohto zákona.

Úspešnosť činností v tejto úrovni je dosahovaná implementáciou procesov PBIS² a mala by zabezpečiť podporu minimálne 80 – 90% žiakom školy.

3. Žiaci v riziku (cieľená podpora) v podpornej úrovni 2. stupňa – sú žiaci s inkluzívnymi potrebami, ktoré vyžadujú intenzívnejšiu podporu ako na podpornej úrovni 1.

Najčastejšie ide o:

- a) žiakov z cudzojazyčného prostredia, ktorých prvým jazykom nie je slovenčina,
- b) žiakov v diagnostickom procese s problémami v učení, v správaní, žiakov v „hraničnom“ intelektovom pásme, žiakov s aktuálnymi osobnými problémami (rozvod, úmrtie v rodine, šikanovanie, CAN syndróm, neúplná rodina a pod..),
- c) žiakov zo sociálne-znevýhodneného prostredia,
- d) žiakov so psychickými problémami krátkodobého a dlhodobého charakteru (seba poškodzovanie, užívanie návykových látok ...),
- e) žiakov so zdravotnými problémami či znevýhodnením (často chorí, zdravotne oslabení),
- f) žiakov s väčším počtom neospravedlnených hodín (nad 10),
- g) žiakov s nedostatočným prospechom (priemer nad 4),
- h) žiakov s nadaním a pod.

Títo žiaci sú podporení predovšetkým skupinovými činnosťami vykonávanými školským špeciálnym pedagógom a odbornými zamestnancami školy, prípadne ďalšími členmi ŠPT v spolupráci s centrom poradenstva a prevencie.

Činnosti podpornej úrovne druhého stupňa podľa ich štandardov³ zahŕňajú najmä:

² <https://www.societyforall.cz/knihovna?topic=PBIS>

³ <https://www.minedu.sk/standardy-odbornych-cinnosti-v-systeme-poradenstva-a-prevencie/>

- a) orientačnú diagnostiku,
- b) prevenciu,
- c) poradenstvo,
- d) intervenciu,
- e) krízovú intervenciu,
- f) terapiu,
- g) reedukáciu,
- h) metodickú podporu a poradenstvo pedagogickým zamestnancom, odborným zamestnancom a zákonným zástupcom alebo zástupcom zariadenia.

V zmysle §145a Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z. sú všetkým žiakom v riziku v tejto úrovni v plnom rozsahu poskytované dostupné podporné opatrenia podľa rozsahu identifikovaných inkluzívnych potrieb.

V zmysle §145b Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z. je identifikácia inkluzívnych potrieb realizovaná zamestnancami školy alebo poradenským pracoviskom, prípadne iným subjektom, v zmysle tohto zákona.

Úspešnosť činností v tejto úrovni je dosahovaná implementáciou procesov PBIS a mala by zabezpečiť podporu minimálne 5 – 10 % žiakom v riziku.

4. *Žiaci vyžadujúci komplexnú podporu (špecifická podpora) v podpornej úrovni 3. stupňa – sú žiaci s inkluzívnymi potrebami, ktoré vyžadujú individualizovanú komplexnú podporu širšieho multidisciplinárneho tímu ako na podpornej úrovni 2.*

Najčastejšie ide o:

- a) žiakov v diagnostickom procese s problémami v učení, v správaní,
- b) žiakov v „hraničnom“ intelektovom pásme,
- c) žiakov s aktuálnymi osobnými problémami (rozvod, úmrtie v rodine, šikanovanie, CAN syndróm, neúplná rodina a pod..),
- d) žiakov zo sociálne-znevýhodneného prostredia,
- e) žiakov so psychickými problémami krátkodobého a dlhodobého charakteru (seba poškodzovanie, užívanie návykových látok ...),
- f) žiakov so zdravotnými problémami či znevýhodnením (často chorí, zdravotne oslabení),
- g) žiakov s väčším počtom neospravedlnených hodín (nad 10),
- h) žiakov s nedostatočným prospechom (priemer nad 4),
- i) žiakov s nadaním a pod

Títo žiaci sú podporení:

1. v škole predovšetkým činnosťami vykonávanými odborným zamestnancom centra poradenstva a prevencie. Činnosti podpornej úrovne tretieho stupňa podľa ich štandardov⁴ zahŕňajú najmä:

- a) základnú diagnostiku, čiastkovú diagnostiku alebo komplexnú diagnostiku,
- b) poradenstvo,
- c) prevenciu,
- d) intervenciu,
- e) krízovú intervenciu,
- f) terapiu,
- g) rehabilitáciu a reedukáciu,
- h) metodickú činnosť a supervíznu činnosť pre školský podporný tím, pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov a zákonných zástupcov alebo zástupcov zariadenia.

2. v poradenskom zariadení činnosťami vykonávanými odborným zamestnancom centra poradenstva a prevencie. Činnosti podpornej úrovne tretieho stupňa podľa ich štandardov⁵ sa tak môžu u žiakov v podpornej úrovni 3. stupňa dopĺňať o činnosti štvrtého a piateho stupňa v zmysle §131 ods. 5) a 6) Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z.

V zmysle §145a Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z. sú všetkým žiakom v komplexnej podpore v plnom rozsahu poskytované dostupné podporné opatrenia podľa rozsahu identifikovaných inkluzívnych potrieb.

V zmysle §145b Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z. je identifikácia inkluzívnych potrieb realizovaná zamestnancami školy alebo poradenským pracoviskom, prípadne iným subjektom, v zmysle tohto zákona.

Úspešnosť činností v tejto úrovni je dosahovaná implementáciou procesov PBIS⁶ a mala by zabezpečiť podporu minimálne 1 – 5% žiakom v komplexnej podpore.

⁴ <https://www.minedu.sk/standardy-odbornych-cinnosti-v-systeme-poradenstva-a-prevencie/>

⁵ <https://www.minedu.sk/standardy-odbornych-cinnosti-v-systeme-poradenstva-a-prevencie/>

⁶ <https://www.societyforall.cz/knihovna?topic=PBIS>

Článok III.

Presúvanie žiakov v rámci podporných úrovní v zmysle § 130 – 131 platného Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z.

1. Žiaci sú presúvaní v podporných úrovniach podľa rozsahu inkluzívnych potrieb nasledovne:

- A. z podpornej úrovne 1. stupňa – do podpornej úrovne 2. na základe dôkladného a pravidelného vyhodnotenia úspešnosti činností a efektivity podporných opatrení zrealizovaných v podpornej úrovni 1. stupňa aktérmi, ktorí podporu zrealizovali,
- B. z podpornej úrovne 2. stupňa – do podpornej úrovne 3. na základe dôkladného a pravidelného vyhodnotenia úspešnosti činností a efektivity podporných opatrení zrealizovaných v podpornej úrovni 2. stupňa aktérmi, ktorí podporu zrealizovali,
- C. z podpornej úrovne 3. stupňa – do podpornej úrovne 4 a 5. na základe dôkladného a pravidelného vyhodnotenia úspešnosti činností a efektivity podporných opatrení zrealizovaných v podpornej úrovni 3. stupňa aktérmi, ktorí podporu zrealizovali.

2. Dôsledné a pravidelné vyhodnocovanie úspešnosti činností a podporných opatrení zrealizovaných v podpornej úrovni je tímový proces, ktorý sa realizuje na princípoch multidisciplinárnej spolupráce⁷ a minimálne 2 krát ročne a to vždy pred klasifikačnou poradou k štvrtročnému a trištvrt ročnému hodnoteniu.

K jeho merateľnosti sú využívané hodnotiace nástroje, ktoré spĺňajú základné kritériá merania kvality (štandardy⁸) inkluzívneho vzdelávania.

Nástroje sú dostupné všetkým aktérom podpory.

⁷ <https://vudpap.sk/multidisciplinarny-pristup/>

⁸ <https://www.minedu.sk/standardy-odbornych-cinnosti-v-systeme-poradenstva-a-prevencie/>
Implementované s pripomienkami PZ/OZ na ZŠ s MŠ Školská 339,032 61 Važec

Článok IV.

Podporné opatrenia poskytované žiakom v rámci podporných úrovní v zmysle § 145a – 145b platného Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z.

1. Každý žiak školy má nárok na priznané podporné opatrenia v zmysle § 145a – 145b platného Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z.
2. Podporným opatrením je opatrenie poskytované školou alebo školským zariadením potrebné na to, aby sa žiak mohol plnohodnotne zapájať do výchovy a vzdelávania a rozvíjať svoje vedomosti, zručnosti a schopnosti v čo najväčšej miere.
3. Podpornými opatreniami sú:
 - a. poskytovanie výchovy a vzdelávania na základe úpravy cieľov, metód, foriem a prístupov vo výchove a vzdelávaní; poskytovanie zabezpečuje škola, školské výchovno-vzdelávacie zariadenie alebo špeciálne výchovné zariadenia,
 - b. poskytovanie výchovy a vzdelávania na základe úpravy obsahu výchovy a vzdelávania a hodnotenia výsledkov dosiahnutých žiakmi vo výchove a vzdelávaní; poskytovanie zabezpečuje škola, školské výchovno-vzdelávacie zariadenie alebo špeciálne výchovné zariadenia,
 - c. zabezpečenie činností na rozvoj pohybovej schopnosti, zmyslového vnímania, komunikačnej schopnosti, kognitívnej schopnosti, sociálno-komunikačných zručností, emocionality a sebaobsluhy; poskytovanie zabezpečuje materská škola, základná škola,
 - d. činnosť na podporu dosahovania školskej spôsobilosti; poskytovanie zabezpečuje materská škola, základná škola,
 - e. zabezpečenie poskytovania kurzu vyučovacieho jazyka školy alebo inej podpory pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka školy; poskytovanie zabezpečuje materská škola, základná škola,
 - f. zabezpečenie doučovania⁹ alebo cieleného učenia na dosiahnutie najvyššieho individuálneho kognitívneho potenciálu dieťaťa alebo žiaka; poskytovanie zabezpečuje materská škola, základná škola,
 - g. skvalitnenie podmienok výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia; poskytovanie zabezpečuje škola
 - h. zabezpečenie vzdelávania sa vo vyučovacom predmete alebo vo vzdelávacej oblasti vo vyššom ročníku; poskytovanie zabezpečuje základná škola,

⁹ Doučovanie v tejto škole je realizované vždy s osobou, ktorú poverí RŠ, ktorý toto podporné opatrenie využíva.

Doučovanie realizujú tieto osoby: predmetový učiteľ, učiteľ s rovnakou aprobáciou, ďalší PZ školy.

Doučovanie sa realizuje vždy po vzájomnej dohode so žiakom a doučovateľom v čase: po vyučovacom procese, výnimočne počas vyučovacieho procesu, ak to nezasahuje do rozvrhu doučovaného ani doučovateľa

- i. zabezpečenie osobitných foriem komunikácie dieťaťa so zdravotným postihnutím alebo žiaka so zdravotným postihnutím so školou alebo so školským zariadením; poskytovanie zabezpečuje škola ,
- j. činnosť na podporu sociálneho zaradenia; poskytovanie zabezpečuje škola,
- k. činnosť na podporu predchádzania ukončenia školskej dochádzky v nižšom ako poslednom ročníku základnej školy alebo strednej školy; poskytovanie zabezpečuje základná škola,
- l. špecializované kariérové poradenstvo; poskytnutie zabezpečuje základná škola alebo zariadenie poradenstva a prevencie,
- m. zabezpečenie pôsobenia pedagogického asistenta¹⁰ v triede; poskytovanie zabezpečuje materská škola, základná škola,
- o. zabezpečenie sebaobslužných úkonov podľa osobitného predpisu 80c) v čase výchovno-vzdelávacieho procesu; poskytovanie zabezpečuje škola,
- p. poskytnutie špeciálnych edukačných publikácií a kompenzačných pomôcok; poskytovanie zabezpečuje materská škola, základná škola,
- q. zabezpečenie úpravy priestorov školy určených na podporu vnímania a nadobúdanie zručností; poskytovanie zabezpečuje škola
- r. odstraňovanie fyzických bariér v priestoroch školy alebo školského zariadenia a organizačných bariér pri výchove a vzdelávaní; poskytovanie zabezpečuje škola
- t. prevencia na podporu fyzického zdravia, duševného zdravia a prevencia výskytu rizikového správania; poskytovanie zabezpečuje škola
- u. krízová intervencia; poskytovanie zabezpečuje materská škola, základná škola, centrum poradenstva a prevencie alebo špeciálne,

4. Poskytovanie podporných opatrení v škole prebieha:

- a. *vo všeobecnej rovine (univerzálne riadenie inkluzívneho vzdelávania a prevencie):*
 - V zmysle Katalógu podporných opatrení MŠVVaŠ SR.
 - Zjednotením hodnotovej a interakčnej orientácie pedagogického zboru s rodičmi a žiakmi v napĺňaní inkluzívnych potrieb podľa procesov Indexu inklúzie a PBIS;
 - Tvorbou inkluzívnej infraštruktúry v priestoroch školy podľa metodiky Novigado a dostupnosťou kompenzačných pomôcok v zmysle Zoznamu kategorizovaných zdravotníckych pomôcok¹¹ a Zoznamu vzdelávacích pomôcok¹².

¹⁰ Pedagogická asistencia je realizovaná podľa profesijného štandardu a metodík k inkluzívnej podpore žiakov podľa podporných opatrení <https://www.inkluze.upol.cz/portal/vystupy/>

¹¹ Podľa predpisu lekára <https://www.health.gov.sk/?zoznam-kategorizovanych-zdravotnickych-pomocok>

¹² Podľa ŠŠI: https://www.szstpdetva.sk/subory/dokumenty/legislativa/kompenzacne_pomocky.pdf; Podľa UK: <https://cezap.sk/publikacie/kompenzacne-pomocky-a-asistencne-technologie-pre-studentov-so-zdravotnym->

- Realizáciou odborných činností, ktoré limitujú segregáciu, stigmatizáciu a garantujú zákonom nárokovateľnú minimálnu kvalitu inkluzívnej podpory v zmysle platných profesijných, výkonových a obsahových štandardov a dostupnosti podporných opatrení vo výchovno-vzdelávacom procese v zmysle platného Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z.
- Inováciou didaktických prístupov v oblasti hodnotenia a klasifikácie, výučbových metód, foriem a cieľov podľa Modernej metodiky (Čapek), Indície (Burjan) a iné.
- Autoevalváciou inkluzívnych procesov prostredníctvom odporúčaných nástrojov sebahodnotenia – nástroje VUDPaP, ŠŠI, NIVAM a pod.

b. v špecifickej rovine (riadenie inkluzívneho vzdelávania podľa osobitostí a požiadaviek žiakov v jednotlivých predmetoch):

- ❖ **Pedagogickou diagnostikou vo všetkých predmetoch** - ak učiteľ pri bežnej pedagogickej práci zistí, že žiak nenapĺňa očakávané vzdelávacie výstupy alebo ich naopak napĺňa nad očakávania, začne proces identifikácie potrieb (pedagogická diagnostika¹³) a návrhu prípadnej podpory. Pokiaľ nie je triednym učiteľom žiaka, triedneho učiteľa kontaktuje a o situácii ho informuje. Následne je vhodné zvolať stretnutie osôb zúčastňujúcich sa výchovno- vzdelávacieho procesu, ideálne za prítomnosti žiaka, pedagógov, ktorí žiaka vyučujú, zákonného zástupcu, člena ŠPT a riaditeľa školy, ktorý o prípadnom podpornom opatrení rozhoduje. Návrh na stretnutie môže podať ktokoľvek z vyššie uvedených. Je vhodné viesť žiakov k tomu, aby dokázali rozpoznať svoje potreby a o prípadnú podporu si požiadali sami.

Cieľom tohto stretnutia je snaha o identifikáciu možnej príčiny vzdelávacích ťažkostí alebo v prípade nadaného žiaka oblastí, v ktorých dosahuje mimoriadne výsledky. Nasledujú návrhy na podporné opatrenia a

postihnutim/; Podľa KU: <https://www.ku.sk/studium-na-katolickej-univerzite/student/poradenske-centrum/sluzby-poradenskeho-centra/sluzby-studentom-so-specifickymi-potrebami-18360/navody-na-pouzivanie-specialnych-pomocok/#01>

¹³ Na diagnostiku sú využívané batérie diagnostických nástrojov, dostupné všetkým učiteľom školy, zväčša ide o metódy:

- dotazníky (podľa podporných opatrení)
- pozorovanie
- rozhovor
- aktívne počúvanie
- práca v skupinách

Informácie z pedagogickej diagnostiky sú spracované pedagogickým zamestnancom, ktorý ich inicioval a výsledky postúpené členom ŠPT.

ich korelácie s možnosťami školy. V prípade indikácií, pre ktoré je vhodným podporným opatrením pedagogická intervencia, je komunikovaný súbor opatrení, ktorý by mohol viesť ku kompenzácii vzdelávacích ťažkostí, prípadne k ďalšiemu rozvoju oblastí, v ktorých žiak dosahuje vynikajúce výsledky. Tento návrh môže škola spracovať do plánu pedagogickej podpory pod názvom „portfólio inkluzívnej podpory“¹⁴ alebo iného obdobného interného dokumentu. Forma a rozsah tohto dokumentu sú flexibilne stanovené podľa potrieb školy a dokument vychádza z legislatívy a školskej praxe. V prípade, že sa vyššie uvedené stretnutia zákonný zástupca nezúčastňuje, škola ho informuje o prijatých opatreniach.

❖ Pedagogickou intervenciou¹⁵ vo všetkých predmetoch Nasledujúce príklady indikácií a možných čiastkových opatrení sa môžu vzťahovať ku všetkým žiakom, nielen so ŠVVP.

Príklady indikácií, pre ktoré je pedagogická intervencia vhodná:

- zdravotné obmedzenia,
- dlhšia choroba,
- nevládnutie dištančnej výučby,
- nedostatočné výsledky v dosahovaní očakávaných výstupov,
- málo podnetné rodinné prostredie,
- nedostatočná vnútorná motivácia žiaka,
- striedanie škôl napr. striedavej starostlivosti,
- málo podnetné sociokultúrne zázemie,

¹⁴ Portfólio inkluzívnej podpory žiaka (nahrádza svojou štruktúrou IVVP v rámci rozvoja inkluzívneho vzdelávania u daného žiaka/triedy) kde budú do príloh zahrnuté:

- odkaz na prílohu v ŠKvP, ktorá zohľadňuje inklúziu nielen žiakov so ŠVVP v zmysle §2 zákona 245/2008
- záznamy z poskytnutej pedagogickej diagnostiky žiaka/triedy
- záznamy z poskytnutých pedagogických intervencií
- záznamy z poskytnutého výchovného poradenstva
- záznamy z poskytnutého kariérového poradenstva
- záznamy o poskytnutí podporných opatrení v zmysle Katalógu MŠVVaŠ SR
- záznamy z odborných činností v zmysle obsahových a výkonových štandardov u žiaka/triedy
- návrh na vzdelávanie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- správa z diagnostického vyšetrenia žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ak nie je súčasťou návrhu
- záznamy iných subjektov multidisciplinárnej podpory žiaka, ktoré vstupujú do jeho inkluzívnej podpory (napr.: SPODaSK UPSVaR, PZ, zariadenia sociálnych služieb, zdravotnícke zariadenie a pod.).

¹⁵ V rámci pedagogickej intervencie sú zhromažďované zväčša i tieto záznamy z/zo:

- stretnutia so ZZ
- stretnutia so žiakom
- konzultácií telefonických, osobných
- konzultácií s predmetovými učiteľmi
- s členmi ŠPT
- s triedou
- motivačných rozhovorov
- formatívneho hodnotenia
- prednášok a tematických besied
- multisenzorické metódy a formy vyučovania

- nefunkčné sociálne vzťahy v triede,
- možná obeť šikanovania,
- nesamostatnosť pri plnení úloh ako pri výučbe, tak v domácom prostredí,
- nesamostatnosť pri využívaní učebných zdrojov či technológií,
- úzkostnosť, stres napríklad z dôvodu tlaku okolia na výkon,
- čiastkové oslabenie v niektorých oblastiach v dôsledku nadania v oblastiach iných,
- potreba rozvoja nadania,
- výrazný záujem o určitú vzdelávaciu oblasť,
- znalosti z určitej vzdelávacej oblasti nad rámec školského kurikula,
- vynikajúce výsledky v dosahovaní očakávaných výstupov,
- žiak sa intenzívne venuje určitému odboru aj v záujmových aktivitách a iné..

Možné čiastkové opatrenia, ktoré možno zahrnúť do pedagogickej intervencie:

- úprava pedagogických stratégií (metód a foriem),
- zrozumiteľnejšia a reálnejšia formulácia vzdelávacích cieľov,
- úprava spôsobu zadávania učebných úloh,
- úprava spôsobu zadávania úloh určených na hodnotenie,
- vysvetlenie hodnotenia a vzťahu medzi učebnými aktivitami a hodnotením,
- výroba či nákup a používanie jednoduchých podporných učebných pomôcok/
/pracovných listov či zošitov
- príprava zadania pre doučovanie, domácu prípravu a domáce precvičovanie,
- podpora vytvárania návykov a postupov súvisiacich s domácou prípravou,
- cielená individualizácia priamo vo vyučovaní,
- individuálna pomoc s plnením úloh,
- cielená rozvíjanie kľúčových kompetencií na učenie a riešenie problémov,
- intenzívnejšia práca so zručnosťami žiaka získanými mimo školy (napr. v neformálnom vzdelávaní, pri voľnočasových aktivitách alebo získavaním funkčných zručností od rodičov či starých rodičov – napr. remeslo, chovateľstvo, umelecká činnosť a pod..),
- príprava podnetných študijných úloh,
- zavádzanie učebných tém do kontextov a širších súvislostí zo života žiaka,

- zaradovanie rozširujúceho učiva,
- príprava komplexnejších úloh pre nadaných,
- pomoc s vyhľadávaním ďalších učebných zdrojov,
- práca s obťažnosťou a jej zvyšovaním do úrovne, ktorú žiak zvládne,
- ďalšie činnosti rozvíjajúce nadanie, prípadne kompenzujúce oslabené oblasti tak, aby v nich žiak dosiahol aspoň minimálne úrovne stanovených cieľov,
- využívanie rôznorodých učebných materiálov, podpora častej sebareflexie atď.

V prípade indikácií pre aplikáciu pedagogickej intervencie je možné túto intervenciu v zmysle štandardov odborných činností a Katalógu podporných opatrení začať prakticky okamžite. Nie je teda nutné absolvovať štandardný postup pre vyšetrenie v poradenskom zariadení (CPP a ŠCPP).

Pedagogickú intervenciu môže viesť pedagóg – učiteľ, pedagogický asistent, člen ŠPT vo vzťahu k obsahu a cieľu intervencie a súvisiaceho podporného opatrenia. O začatí realizácie pedagogickej intervencie rozhoduje riaditeľ školy uznaním dotknutých podporných opatrení v zmysle Usmernenia MŠVVaŠ SR¹⁶ a platného Zákona NR SR č. 245/2008 Z.z..

V prípade, že indikáciou vzdelávacích ťažkostí sú napr. doteraz neindikované zdravotné znevýhodnenie, podozrenie na závažné vývinové poruchy učenia a správania alebo kombinácia viacerých týchto znevýhodnení, odporúča škola zákonnému zástupcovi presun žiaka do vyššej podpornej úrovne. Rovnako ako doteraz do doby, než škola dostane odporúčanie od aktérov z vyššej úrovne, poskytuje žiakovi podporné opatrenia prvého, prípadne druhého stupňa.

Je vhodné, aby dochádzalo k priebežnému vyhodnocovaniu efektivity, úspešnosti pedagogickej intervencie a prípadnej úprave podporných opatrení. Celkové vyhodnotenie vykoná škola najdlhšie do 3 mesiacov, ideálne vždy do najbližšej klasifikácie v rámci daného vzdelávacieho štvrťroka. Pri tomto celkovom vyhodnotení, do ktorého je vhodné zapojiť všetkých zúčastnených, je navrhnutý ďalší postup. V ideálnom prípade pri odstránení príčin, či kompenzácií ťažkostí je možné pedagogickú intervenciu ukončiť. Ak problémy pretrvávajú, treba vyhodnotiť, či prijaté opatrenia prinášajú postupné zlepšenie a má zmysel v nich pokračovať aj v nasledujúcom období, alebo či efektívne nie sú a je potrebné žiakovi odporučiť vyšetrenie v poradenskom zariadení.

Pedagogickú intervenciu je možné poskytnúť žiakovi predovšetkým skupinovo (zaradiť ho do skupiny žiakov, kde už PI prebieha (skupinová PI)) a následne i samostatne (individuálne PI).

¹⁶ <https://www.minedu.sk/data/att/27151.pdf>

Pedagogická intervencia je realizovaná prevažne v rámci priamej činnosti pedagogického zamestnanca.

Pokiaľ ide o konkrétne pracovnoprávne riešenie pedagogickej intervencie, jej zabezpečenie pedagogickým pracovníkom je garantované v jeho pracovnom pomere (či už na kratší ako stanovený pracovný čas alebo na stanovený pracovný čas podľa Zákonníka práce), ktorého pracovná náplň obsahuje:

- a. výkon priamej pedagogickej činnosti (priame vyučovacie, priame výchovné, priame špeciálne - pedagogické alebo priamej pedagogicko-psychologickej činnosti v rámci ktorej pedagogický pracovník priamo pôsobí na vzdelávaného, či už individuálne alebo skupinovo).
- b. výkon nepriamej činnosti - činnosťami súvisiacimi s priamou pedagogickou činnosťou sú napríklad príprava na priamu pedagogickú činnosť, príprava učebných pomôcok, hodnotenie písomných, grafických a iných prác žiakov a ďalej práce, ktoré vyplývajú z organizácie vzdelávania a výchovy v školách a školských zariadeniach, napríklad výkon dohľadu nad deťmi či nepľnoletými žiakmi. V nadväznosti na informácie uvedené v tejto časti je zrejmé, že pedagogická intervencia bude mať z prevažnej časti charakter priamej pedagogickej činnosti pedagogického pracovníka (priama individuálna či skupinová práca so žiakmi)¹⁷.
- c. Výchovným poradenstvom : v zmysle platných štandardov¹⁸
- d. Kariérovou výchovou a poradenstvom: v zmysle platných štandardov.
- e. Orientačnou diagnostikou: v zmysle platných štandardov (výkonových, obsahových).
- f. Poradenstvom (špeciálno-pedagogickým a/alebo psychologickým, a iným): zmysle platných štandardov.
- g. Intervenciou: v zmysle platných štandardov.
- h. Krízovou intervenciou: v zmysle platných štandardov.
- i. Terapiou: v zmysle platných štandardov.
- j. Reedukáciou: v zmysle platných štandardov.
- k. Metodickou podporou a poradenstvom pedagogickým zamestnancom, odborným zamestnancom a zákonným zástupcom alebo zástupcom zariadenia: minimálne 4 krát ročne.

¹⁷

https://cloud.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/msmt_mp_pedagogicka_intervence_14_1_2021.pdf

¹⁸ <https://www.minedu.sk/standardy-odbornych-cinnosti-v-systeme-poradenstva-a-prevencie/>

5. Základné špeciálno-pedagogické odporúčania pre pedagógov pri práci so žiakmi v riziku je vhodné po stretnutí zapojených účastníkov do podpory žiaka zaznamenať v tlačive (*vid' príloha Záznam z konzultačného stretnutia - Odporúčania pre prácu so žiakom v riziku*), ktoré tím preferuje. Zároveň je nutné dodržiavať poskytovanie podpory z nižšieho stupňa.

Odporúčania pre pedagógov pri práci so všetkými žiakmi

1. Všeobecné:

- a. Na začiatku každej hodiny stanovenie cieľa a oboznámenie žiakov s priebehom hodiny. Na konci zopakovanie a pravidelne robiť prehľad prebraného učiva a činnosti. Opakovanie, upevňovanie a kontrola osvojených vedomostí a zručností.
- b. Stanovenie si požiadaviek na správanie, činnosť a prácu žiakov – spoločnou komunikáciou (pravidlá).
- c. Používanie názorných predmetov, ukážok, pomôcok pre ľahšie pochopenie prebraného učiva.
- d. Podporovanie rozvoja myšlienkových operácii prostredníctvom schopnosti počúvať, porozumieť hovorenému a vedieť formulovať vlastné výpovede.
- e. Rešpektovanie individuálnych schopností a možností žiaka, predlžovanie času na vypracovávanie úloh.
- f. Dbáť na to, aby žiak dostával iba reálne ciele a hodnotiť ich vzhľadom na jeho individuálne možnosti a schopnosti. Porovnávanie jeho dosiahnutých výkonov – súťaženie so sebou samým.
- g. Včasný informovanie žiakov o rozsahu, obsahu a čase kontrolných, tematických, štvrťročných prác a diktátov.
- h. Počas jedného vyučovacieho dňa písanie písomnej práce maximálne z dvoch predmetov.
- i. V prípade hodnotenia žiaka známkou nedostatočnú, možnosť opakovaného preskúšania – ak bol jeho výsledok zapríčinený zlým zdravotným alebo psychickým stavom, o ktorom bol vyučujúci informovaný.
- j. Pomáhať žiakovi prekonávať neúspech, aby sa zabránilo pocitu menejcennosti, vyzdvihovanie jeho kvalít a poverovanie úlohami, v ktorých bude úspešný. Slabší výkon, prípadne neúspech – nezosmiešňovať.
- k. Využívanie pochvaly, povzbudenie, podporovanie v činnosti, v ktorej je žiak dobrý, pozitívne motivovanie a poskytovanie podpory na individuálnej úrovni.
- l. Čiastkové ciele – hodnotenie malých úspechov a dávať príležitosť ukázať silné stránky.
- m. Pomáhať pri inklúzii v skupinových aktivitách.
- n. Budovanie klímy triedy – bezpečie pre každého žiaka.
- o. Spolupráca so zákonnými zástupcami, oboznamovanie s výsledkami a prípadnými problémami žiaka (preukázateľne – písomne).

2. Slovenský jazyk a literatúra:

- a. po napísaní diktátu dať možnosť opraviť si chyby, autokorektúra je dôležitý prostriedok k náprave ťažkostí,
- b. Text, ktorý žiak číta kontrolovať,
- c. Používať gramatické súhry pri osvojovaní učiva.

3. Matematika:

- a. zadávať prevažne predtlačené kontrolné práce,
- b. umožniť dostatočný čas na kontrolu práce,
- c. rozlišovanie chýb, ktoré sú z neovládnutého učiva a chyby vzniknuté chybným odpisom, zámenou poradia číslíc, písmen, chybným zápisom číslíc pod seba,
- d. pracovný postup rozplánovať na menšie kroky,
- e. pred skúšaním alebo písomnou prácou dať žiakovi podobné príklady, úlohy na domácu prípravu,
- f. akceptovať používanie názoru na prstoch,
- g. umožniť používanie kalkulačky od 7.ročníka, pri úlohách kde nie je cieľom precvičovanie numerických príkladov,
- h. používanie tabuľky násobkov podľa potreby od 2. ročníka,
- i. možnosť používať štvorčekový papier na podpisovanie príkladov,
- j. gradované kontrolné práce,
- k. domáce úlohy dávať len z prebratého učiva.

4. Cudzí jazyk:

- a. vzdelávanie smerovať na verbálne osvojenie si cudzieho jazyka, osvojovanie si praktických vetných celkov – dorozumievanie sa v cudzine,
- b. vysvetľovanie jedného vetného javu, pravidla – napr. jedno modálne sloveso, precvičiť a dotréňovať vo väzbách a postupne ďalšie,
- c. novú slovnú zásobu osvojovať vo väzbách, spájanie obrázkov so slovami, vyhľadávanie slovných spojení k situačným obrázkom, nové prvky hneď spájať s komunikáciou,
- d. zamerať sa na odporúčanú slovnú zásobu, slovné spojenia, vety a frázy (používanie IKT, ukážky...),
- e. využívať čo najviac názornosť,
- f. zamerať sa na schopnosť žiaka porozumieť jazyku a dohovoriť sa v bežných situáciách, ale taktiež používanie gramatických pravidiel,
- g. využívať pri výučbe jednoduché básničky, pesničky, porekadlá, hádanky, vtipy,...
- h. doplňovanie správnych slov do viet (verbálne), zameranie sa na správnu výslovnosť,
- i. tréňovanie reakcii na pokyny v cudzom jazyku bez prekladu slovenského jazyka,
- j. využívanie nahrávok na tréning výslovnosti,
- k. overovanie či žiak pochopil/porozumel zadaniu,
- l. používať gramatické prehľady (nepravidelné slovesá),
- m. diferencovať úlohy podľa potreby, odloženie skúšania z dôvodu dlhodobej absencie.

5. Ostatné predmety:

- a. zisťovanie vedomostí pomocou alternatívnych možností,
- b. akceptovať individuálne tempo pri písaní, čítaní, počítaní...
- c. v náukových predmetoch zvýrazniť podstatné, učiť sa pracovať s pojmovými mapami, so zápisom pojmov, vzťahmi a súvislosťami, ktoré môžu žiakovi zjednodušiť učenie,
- d. multisenzoriálny prístup vo výuke – využívanie pri výklade a osvojovaní si nového učiva čo najviac zmyslov,
- e. opakované kontrolovanie porozumenia zadania, umožniť žiakovi položiť otázku aj v priebehu práce, písomky, priebežné usmerňovanie v prípade potreby. Kontrola postupu práce, nielen výsledku,
- f. vo výnimočných prípadoch poskytnúť priestor na odpoveď mimo triedy (konzultácia ŠPT), ústretovosť, nápomocný prístup pri odpovediach, dávať pomocné otázky, povzbudzovať a nedávať priestor spolužiakom na výsmech – v prípade neúspechu,
- g. motivácia, spätná väzba, rozdelenie pokynov na menšie časti, umožniť viac času,
- h. okrem slovenského jazyka tolerovať zníženú kvalitu písomného prejavu,
- i. častejšie využívať názorné pomôcky,
- j. vzbudzovať záujem žiaka o učivo používaním pomôcok, farebnosťou, ukážkami.

2 .stupeň podpory pre žiakov v riziku

Postup práce so žiakmi v riziku:

- a. Stanovenie problémov žiaka v oblasti (rodičom, učiteľom, ŠPT):
 - učenia,
 - správania vo vzťahu: žiak ↔ rodič, žiak ↔ učiteľ
- b. Podporné opatrenia:
 - opatrenia v školskom prostredí – intervencie triedneho učiteľa, vyučujúceho daného predmetu, školského špeciálneho pedagóga, pedagogického asistenta,
 - opatrenia v domácom prostredí – venovať viac času na prípravu, pomoc a kontrola od rodiča pri riešení domácich úloh, zavedenie systému práce doma,... (spolupráca so ŠPT),
 - návrhy zaznamenávať, taktiež z konzultačného stretnutia,
 - učiteľ vždy informuje koordinátora ŠPT o návrhoch rodiča, kópiu záznamu odovzdá a bude slúžiť v prípade o diagnostické vyšetrenie.
- c. V prípade potreby odporúčenie žiaka na diagnostické vyšetrenie.

Špeciálno-pedagogické odporúčania pre pedagógov pri práci so žiakmi v riziku

Je v kompetencii učiteľa, ktoré z nasledujúcich odporúčaní použije, najlepšie po dohode s členom ŠPT.

Tieto odporúčania musia byť zaznamenané v tlačive. Zároveň je nutné dodržiavať Odporúčania pri práci so všetkými žiakmi (všeobecné aj pre jednotlivé predmety).

Slovenský jazyk – 1. stupeň (ISCED 1):

- a. Uprednostňovať formu odpovede – podľa preferencii žiaka (ústna, písomná).
- b. Využívanie doplnovačiek.
- c. Počas písomného prejavu možnosť, aby si žiak diktoval, čo píše – kontrola textu.
- d. Pri písaní, písať znamienka hneď – aj napriek porušeniu plynulého písania.
- e. Stimulovanie jemnej motoriky, uvoľňovacie cvičenia rúk počas písania – dbať na správne držanie písacej potreby a správne sedenie.
- f. Pri písaní poznámok umožniť žiakovi písať len hlavné body.
- g. Nedávať prepisovať žiakovi zošity kvôli úprave.
- h. Na hodinách slohu hodnotiť obsahovú stránku, nie gramatickú, pri písaní diktátu voliť pomalšie tempo.
- i. Namiesto diktátov voliť doplnovacie cvičenia, na overenie znalosti pravopisných znalostí.
- j. Diktáty nehodnotiť horšou známkou ako 3 (vyčísliť počet chýb percentuálne – sledovať chybovosť), ale pri diktáte formou doplnovačky hodnotiť všetky chyby.
- k. Pred písaním diktátu umožniť žiakovi napísať si diktát na domácu úlohu – v individuálnych prípadoch.
- l. Prispôbenie počtu úloh a času pri písomných prácach, prípadne rozdeliť písomnú prácu na dve časti (v prípade potreby na viac).
- m. Umožniť používanie pomôcok (vzor písanej abecedy,...).
- n. Viesť žiaka k správnej technike čítania, v prípade potreby tolerovať slabikovanie. V individuálnom kontakte viesť žiaka k plynulému slabikovanému hlasnému čítaniu. Neznámy text neklasifikovať.
- o. Zameriavanie sa na čítanie s porozumením – overovanie kladením otázok. Pomôcky – záložka, čítacie okienko. Odbúrať dvojité čítanie.
- p. Zameriavať sa hlavne na kvalitu a nie rýchlosť čítania – kvalita reprodukcie. Kratšie texty.
- q. Trénovanie orientácie v texte – vyhľadávanie konkrétnych slov, viet.
- r. V individuálnych prípadoch nevyvolávať na hlasné čítanie.
- s. Pred čítaním vybrať z textu ťažké slová a precvičiť ich čítanie. K domácej príprave vyberať primerane dlhý text.
- t. Pred čítaním zaradiť rozcvičku čítania písmen, slabík, slov.
- u. Pri mimo čítankovom čítaní zadávať len primerané časti diel, nezadávať krátky časový limit.

Slovenský jazyk – 2. stupeň (ISCED 2):

- a. Uprednostňovať formu odpovede – podľa preferencii žiaka (ústna, písomná).
- b. Využívanie doplnovačiek.
- c. Počas písomného prejavu možnosť, aby si žiak diktoval, čo píše – kontrola textu.
- d. Na hodinách slohu hodnotiť obsahovú stránku, nie gramatickú, pri písaní diktátu voliť pomalšie tempo.
- e. Namiesto diktátov voliť doplnovacie cvičenia, na overenie znalosti pravopisných znalostí.
- f. Diktáty nehodnotiť horšou známkou ako 3 (vyčíslieť počet chýb percentuálne – sledovať chybovosť), ale pri diktáte formou doplnovačky hodnotiť všetky chyby.
- g. Prispôbenie počtu úloh a času pri písomných prácach, prípadne rozdeliť písomnú prácu na dve časti (v prípade potreby na viac).
- h. Rešpektovať ak žiak nechce byť vyvolaný na hlasné čítanie pred triedou.
- i. Umožniť používanie pomôcok.

Matematika:

- a. Vytváranie žiakovi (pomoc PA) na kartičkách vzory na riešenie jednotlivých algoritmov, na ktorých bude mať rozkrokované jednotlivé matematické postupy a naučiť žiaka pracovať s nimi. Tolerovať pomalšie tempo.
- b. V numerických úlohách používať jeden spôsob vypočítavania, ktorý žiakovi vyhovuje, dovoliť používanie kalkulačky, tabuľku násobkov, premeny jednotiek... – ideálne ak si žiak vytvorí svoje vlastné pomôcky.

Cudzí jazyk – 1.stupeň (ISCED 1¹⁹) a 2. stupeň (ISCED 2)²⁰:

- a. Vysvetľovanie jedného vetného javu, pravidla – napr. jedno modálne sloveso, precvičiť a dotrénovať vo väzbách a postupne ďalšie.
- b. Preferovať verbálne osvojenie učiva, písomnú formu ponechať ako vedľajšiu.
- c. Skúšanie naučených slovíčok písomnou formou zväžiť, chyby v zápise tolerovať, ak sú foneticky správne zapísané.
- d. Nežiadať doslovné preklady, žiadať osvojenie a používanie gramatických pravidiel.
- e. Nedávať čítať dlhé texty.
- f. Odpovedať na základe otázok – pri reprodukcii súvislého textu, využívať podporné otázky.

Ostatné predmety – 1. stupeň (ISCED 1) a 2. stupeň (ISCED 2):

- a. Kľúčové písomné práce písať s predĺženým časom alebo redukciou, prípadne rozdelenie písomnej práce na dve a viac častí.

¹⁹ https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/svp_pv_2015.pdf

²⁰ <https://www.statpedu.sk/sk/svp/inovovany-statny-vzdelavaci-program/inovovany-svp-2.stupen-zs/>

- b. V náukových predmetoch zvýrazniť podstatné, učiť sa pracovať s pojmovými mapami, so zápisom pojmov, vzťahmi a súvislosťami, ktoré môžu žiakovi zjednodušiť učenie.
- c. Zadanie rozdeliť na kratšie úseky, kontrolovať postup práce, nielen výsledok. Rozdelenie pokynov na menšie časti, podľa potreby každú z nich žiakovi opakovať.
- d. Systematický individuálny prístup, aby žiak prebral učivo.
- e. Zadávajúce kratších cvičení, postupné zvyšovanie nárokov po zvládnutí predchádzajúcich cvičení.
- f. Pri písomnom overovaní vedomostí voľiť skôr práce kratšieho rozsahu, testové formy, stručné odpovede. Časovo limitované práce sú menej vhodné – hodnotiť po ústnom doskúšaní.
- g. Priebežne kontrolovať správne pochopenie zadania.
- h. Pri odpovediach, kde je potrebné vedieť poučky naspamäť voľiť možnosť dopĺňovania textu poučky alebo formou testov s výberom možných odpovedí.
- i. S dovoľením učiteľa umožniť fotenie mobilom a kopírovanie poznámok spolužiaka.

3.stupeň podpory pre žiakov ŠVVP

Psychologické odporúčania pre pedagógov pri práci so žiakmi so ŠVVP

Učiteľ postupuje podľa odporúčaní z diagnostického vyšetrenia v CPP a na základe konzultácie s členmi ŠPT. Konkrétne odporúčania z konzultačného stretnutia musia byť zaznamenané a založené do osobného spisu žiaka so ŠVVP.

Všeobecné odporúčania:

- a. Na začiatku každej hodiny stanovenie cieľa a oboznámenie žiakov s priebehom hodiny. Na konci zopakovanie a pravidelne robiť prehľad prebraného učiva a činnosti. Opakovanie, upevňovanie a kontrola osvojených vedomostí a zručností.
- b. Úlohy rozkladať na menšie časti, ktoré žiak postupne zvládne.
- c. Jasne stanoviť požiadavky na prácu a správanie žiaka – komunikácia žiak↔učiteľ↔žiak.
- d. V prípade hodnotenia žiaka známku nedostatočnú, možnosť opakovaného preskúšania – ak bol jeho výsledok zapríčinený zlým zdravotným alebo psychickým stavom, o ktorom bol vyučujúci informovaný.
- e. Uprednostňovanie formu skúšania, pri ktorej žiak dosahuje optimálny výkon. Zároveň prihliadať na oslabenia v konkrétnych oblastiach. Dopriať viac času na premyslenie odpovede.
- f. Používanie krátkych, jasných inštrukcií, overovať či žiak porozumel. Častejšie opakovanie inštrukcie. viesť žiaka k tomu, aby sa prihlásil, keď niečomu nerozumie.
- g. Pre ľahšie pochopenie učiva používať názorné ukážky konkrétnych predmetov.

- h. Podporovanie rozvoja myšlienkových operácií prostredníctvom schopnosti počúvať, porozumieť hovorenému a vedieť formulovať vlastné výpovede.
- i. Rešpektovanie individuálnych schopností a možností žiaka, predlžovanie času na vypracovávanie úloh.
- j. Dbáť na to, aby žiak dostával iba reálne ciele a hodnotiť ich vzhľadom na jeho individuálne možnosti a schopnosti. Porovnávanie jeho dosiahnutých výkonov – súťaženie so sebou samým.
- k. Neodporúča sa písať písomky ako bleskovky alebo päťminútovky

Poruchy učenia:

- a. Pri potrebe navýšenia časovej dotácie v oblastiach, v ktorých nepracuje žiak prirodzene rýchlym tempom, dopriať viac času na spracovanie úloh, aby došlo k prejavu nadobudnutých vedomostí.
- b. Pri potrebe kompenzačných pomôcok diskutovať aj so žiakom, do akého rozsahu sú pre neho potrebné v jednotlivých predmetoch.
- c. Pri potrebe do vysvetlenia zadania, viackrát zadanie zopakovať alebo ho pretransformovať do inej podoby, aby došlo k jeho porozumeniu. Používať krátke a jasné inštrukcie. Otázky a úlohy zadávať tak, aby žiak mohol odpovedať jednoznačne.
- d. Podporovať žiaka v jeho výkonoch, rozvíjať nadobudnuté vedomosti a utvrdzovať tie, ktoré už vie. Pokúsiť sa mu opätovne vysvetliť tie, v ktorých si nie je istý, aby nedochádzalo len k mechanickému naučeniu, ale aj tendencii naučené použiť.
- e. Hodnotiť vždy iba to, čo žiak stačí vypracovať, nie to, čo nevypracoval.
- f. Oceniť snahu, aj keď výsledok práce nezodpovedá našim predstavám, oceniť akékoľvek drobné pokroky v čítaní a v pravopise.
- g. Za neúspech žiaka nekarhať. Hodnotenie a klasifikácia majú pôsobiť povzbudivo.
- h. Žiaka vopred informovať, čo od neho budeme vyžadovať, z čoho bude hodnotený, nech nie jeho výkon negatívne ovplyvnený.
- i. V prípade, že sa žiak nevyhne písomnému skúšaniam, môže mať podľa potreby na vypracovanie písomných úloh viac času ako je obvyklé, mal by mať povolené používať didaktické pomôcky, technické pomôcky, kompenzačné pomôcky, upravené materiály, špeciálne pracovné listy a učebnice a iné (diktafón, notebook, gramatické tabuľky, pravidlá slovenského pravopisu, diktát pripravený ako doplnovačka, odkopírované poznámky od spolužiakov, dyslektické (čítacie) okienko, dyslektická tabuľka, a i.).
- j. V prípade písomných prác (aritmetických výpočtov) poskytnúť čistý papier na pomocné výpočty. Pri písaní matematických príkladov na tabuľu vyznačovať operačné znamienka farebne.
- k. Dlhšie učivo je vhodné rozdeliť na niekoľko ucelených kratších častí, pedagóg by mal viesť vyučovaciu hodinu interaktívne, zapájať žiaka do výkladu, dávať mu otázky.
- l. Verbálne vysvetľovanie je vhodné doplniť ilustráciami, zvýrazniť kľúčové slová farebne, používať obrázky a iné názorné pomôcky. Zložitejšie postupy, kľúčové slová je vhodné napísať v bodoch na tabuľu. Nové pojmy vždy vysvetľovať a objasňovať v rôznych súvislostiach, nadväzovať na skúsenosti žiaka.

- m. Používať efektívne stratégie učenia, pre porozumenie a osvojenie preberaného učiva.
- n. Nové učivo usporiadať po krokoch, postupnosť od jednoduchého k zložitejšiemu.
- o. Poskytovať žiakovi dostatok možností na precvičovanie a osvojenie učiva.
- p. Vždy, keď je to potrebné, konzultovať rozsah učiva so špeciálnym pedagógom/príp. školským logopédom.
- q. Prihliadať na znížený grafický prejav vo všetkých predmetoch.
- r. Nedávať žiakovi písať rozsiahle zápisy, inak sa úroveň grafického prejavu zníži natoľko, že budú poznámky nepoužiteľné – dať žiakovi písať len časť textu, ostatné mu umožniť odkopírovať od spolužiakov alebo mu poskytnúť vopred predtlačný text.

ADHD a problémové správanie:

- a. Taktný, tolerantný prístup k žiakovi.
- b. Povzbudiť, pozitívne motivovať, chváliť žiaka aj za prejavenu snahu
- c. poskytnúť žiakovi viac porozumenia a podpory, snažiť sa vytvárať dôveru vo vzťahu k žiakovi. Pomôcť žiakovi prekonať prípadný neúspech, aby nevznikol u neho pocit menejcennosti v porovnaní so spolužiakmi, poverovať ho úlohami, v ktorých by mohol byť úspešný.
- d. Na vyučovaní by mal sedieť s pokojnejším spolužiakom, najvýhodnejšia je jedna z prvých lavíc, aby v jeho zornom poli bolo čo najmenej podnetov, ktoré by ho rozptyľovali.
- e. Výkony žiaka neporovnávať s intaktnými žiakmi, ale hodnotiť vzhľadom k jeho možnostiam, výkony porovnať s jeho predchádzajúcimi výkonmi, ide o princíp porovnávania – súťaženia žiaka so sebou samým.
- f. Využiť spontánnu aktivitu žiaka, využívanie záujmu o rôzne aktivity a taktiež zahŕňať viac rôznorodých aktivít.
- g. Potrebné vymedzenie pravidiel a výchovných prostriedkov. Zamerať sa na okamžité odmeny a tresty – krátkodobé ciele v správaní.
- h. Vyvarovať sa neustále negatívnemu prístupu: „prestaň, nesmieš...“, ale priamo povedať čo má robiť. Na správne dokončenie úlohy kladieme väčší dôraz ako na správanie pri jej vykonávaní.
- i. Pokiaľ sa snaží svojím správaním upútať pozornosť, treba mu vysvetliť dôsledky jeho správania. Nereagovať na každé neprimerané správanie, pochvalou posilniť žiaduce formy správania žiaka.
- j. Oddeliť správanie, ktoré sa nám nepáči od samotnej osoby žiaka – „Nepáči sa mi, keď robíš...“, nepoužívať vetu – „si zlý“.
- k. Zamerať sa na silné stránky žiaka.
- l. Komunikácia – čo svojim nevhodným správaním sleduje, čo tým chcel povedať, a tiež, že ho akceptujeme a sme pripravení a ochotní mu pomôcť.
- m. Nenútiť žiaka do úplného pokoja, je potrebné mu poskytnúť adekvátnu možnosť pohybového uvoľnenia.
- n. Dbáť na spoluprácu – spolupráca rodiny a školy, učiteľ vedie rodičov k realistickému chápaniu problémov žiaka, ktoré nesúvisia s výchovnými nedostatkami v rodine a v škole, neposilňuje u rodičov zbytočnými výčitkami pocity viny.

- o. Vnímať potrebu pochopenia žiaka, jeho osobitosti (neschopnosť dlhodobejšej koncentrácie, zvýšenú unaviteľnosť, výkyvy v práci, v nálađe, instabilitu...) a viesť ho k tomu, aby sa naučil úspešne prekonávať svoje ťažkosti, nie je to len vec vôle žiaka, ale aj predovšetkým trpezlivosti a správneho výchovného pôsobenia jeho vychovávateľov.
- p. Žiaka nenechávať dlhodobo bez dozoru – nie je správne umožniť mu podľahnúť „pokušeniam“ a následne ho trestať za nevhodné správanie.
- q. Poznámky – oznámenia pre rodičov – množstvo, obsah, frekvencia = môžu sa minúť účelom.
- r. Trest uplatňovať iba pri eliminácii mimoriadne nežiaduceho správania až nebezpečného správania – negatívna pozornosť – karhanie, napomínanie, hrešenie, poznámky, rozčuľovanie sa učiteľa sú v skutočnosti pre žiaka „odmenou“ negatívnym posilňovačom nežiaduceho správania.

ADD:

- a. Zostaviť jasný rozvrh činností a napísať pre každého zrozumiteľne krátke pravidlo správania sa v škole alebo mimo nej.
- b. Každú mimoškolskú aktivitu je dobré vopred oznámiť a prediskutovať so žiakmi (hyperaktívny žiak sa musí na to pripraviť a zamerať). Každú zmenu oznámiť pokojne.
- c. Používať priame, krátke a výstižné vety (aj príkazy a inštrukcie musia byť jasné a jednoduché). Dôležité pokyny posilniť pomocou vizuálneho alebo telesného kontaktu.
- d. Pri rušivom a neprimeranom správaní žiaka by mal učiteľ zostať pokojný a nezvyšovať hlas. Lepšie je počkať, až sa žiak upokojí, a potom problém predebatovať. Pri nevhodnom reagovaní navrhnúť alternatívy- poradiť mu, ako by mohol reagovať inak.
- e. Nezapisovať žiakovi poznámky typu..... žiak vyrušoval na hodine, zabudol si pomôcky, zabával sa, vrtel sa.... všetky dané ukazovatele vyplývajú z jeho diagnózy.
- f. Pri silnom nepokoji na vyučovaní je možné zaradiť uvoľňovacie sekvencie pomocou hier zameraných na telo.
- g. Nie sú vhodné bleskovky a päťminútovky.
- h. Organizovať prácu žiakov v menších skupinách.
- i. Dôležité úlohy nenechávať na posledné vyučovacie hodiny. Dôležitý výklad učiva podať v prvých 20 minútach.
- j. Nechať radšej žiaka urobiť jednu časť práce správne, než celú s chybami. Zadávať kratšie úlohy postupne, radšej než jednu dlhú.
- k. Odmeňovať aj pohotovosť a snahu, nie len výsledok.
- l. Cez prestávky je vhodné umožniť pohybové aktivity (napr. na chodbe).
- m. Venovať pozornosť vzťahom medzi žiakmi – chrániť žiaka, aby sa nestalo triednym šašom, „blbcom“ alebo obetným baránkom.
- n. Buďte pozorní pri žiackych prácach – pamätajte na oslovovanie, ľahký dotyk, prikývnutie, úsmev.

- o. Žiak sa musí učiť tak, aby sa súčasne niečomu priučili aj ostatní, má čítať nahlas (ak mu to nespôsobuje stres), má sám zreprodukovať učebnú látku spolužiakom.
- p. Učiť žiakov dávať pozor na neverbálne podnety, aby lepšie udržali pozornosť, poskytovať im často spätnú väzbu o ich správaní – aj pozitívnu.
- q. Keď žiak poruší pravidlo, nereagovať s posmechom alebo rozčúlene. Spýtať sa žiaka, aké pravidlo bolo porušené, ak je treba, formulovať ho ešte raz. Potom zvoliť vhodnú metódu, ktorá by mala byť účinná a okamžitá. Dlho už potom o ňom nehovoriť.
- r. Ako trest nesmie byť nič, čo „zablokuje“ životne dôležité potreby žiaka - napr. pohyb cez prestávky je dôležitý, dodatočné úlohy, ktoré vyžadujú pozornosť.
- s. Ako vhodný je systém bodov, jeho pravidelné vyhodnocovanie a jasné odôvodnenie

Pomalé psychomotorické a pracovné tempo:

- a. Vystaviť na nástenke rozvrh a pravidlá a často ich vysvetľovať.
- b. Na začiatku hodiny stanoviť program a na konci ho zrekapitulovať, pravidelne robiť prehľad prebratého učiva alebo činnosti, opakovať a upevňovať vedomosti a zručnosti.
- c. Pri vysvetľovaní zapísať na tabuľu hlavné body.
- d. Poskytovať žiakovi rôzne účinné podnety, ktorých sa bude môcť zachytiť, keď ochabne jeho pozornosť, na hodinu si pripraviť rôzne činnosti.
- e. Žiakov, ktorí majú najväčšie ťažkosti, posadiť blízko niekoho, kto im môže pomôcť, ale tak, aby ich bolo možné podľa potreby posadiť aj ďalej od seba, aby neboli nikým rušení a zaistiť priestory, aby žiaci mali kde sami zvládnuť svoje správanie.
- f. Úlohy rozdeliť na menšie časti tak, aby zodpovedali možnostiam koncentrácie pozornosti žiakov, dokončenie úlohy okamžite potvrdiť a aj primerane oceniť.

Chorí a zdravotne oslabení:

- a. Žiak má v dôsledku zdravotného oslabenia sťažené podmienky v bežnom živote, je preto nevyhnutné mať pochopenie pre jeho osobitosti (výkyvy v práci, úzkostné prežívanie a iné), dôležitá je trpezlivosť a akceptácia. Nezávisí len od samotného žiaka, aby úspešne prekonával svoje ťažkosti, dôležité je aj vnímanie celkovej situácie a pozitívne a podporné pôsobenie ako rodičov, tak aj učiteľov a i. Liečba bez farmakoterapie nie je u tejto poruchy mysliteľná. Treba si uvedomiť, že žiak alebo adolescent trpiaci touto diagnózou potrebuje oveľa väčšiu pozornosť a starostlivosť ako jeho zdraví vrstovníci. Porucha vyžaduje veľkú dávku trpezlivosti, pochopenia a mnoho láskyplnej dôslednosti. To všetko pomôže chorému získavať späť pocit istoty v preňho tak neistom svete.
- b. Zdravotné oslabenie prináša so sebou kolísavý priebeh, preto v prípade „horších“ dní vynechať písanie písomných prác, prípadne nehodnotiť výsledky týchto prác. V prípade potreby umožniť žiakovi svoju odpoveď zopakovať v iný deň.
- c. Nevystavovať žiaka zbytočným stresovým a záťažovým situáciám.
- d. Dať žiakovi pocit podpory, chápace a bezpečné školské prostredie.

Sociálne znevýhodnené prostredie:

- a. Vedomosti prednostne preverovať ústnym preskúšaním, pri ktorom má učiteľ väčší priestor klásť žiakovi otázky, naviesť ho na odpoveď.
- b. Pokiaľ sú vedomosti preverované písomne, voliť jednoduché otázky, prípadne voliť testy s možnosťou zakrúžkovania správnej odpovede.
- c. Nezasahovať nevhodne do odpovede žiaka, umožniť plne prejaviť svoje vedomosti, neprerušovať pri prípadnej súvislej odpovedi.
- d. Neprekvapovať neočakávaným skúšaním, ale preferovať pravidelné skúšanie alebo dopredu oznámené skúšanie, nie náhodné a nie za trest.
- e. Vytvoriť atraktívne edukačné prostredie rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká žiaka zo SZP.
- f. Zapájať žiakov do mimoškolskej záujmovej činnosti.
- g. Rozvíjať schopnosť komunikovať v slovenskom jazyku.
- h. Rozvíjať schopnosť seba prezentácie a podporiť pozitívny seba obraz.
- i. Využívať:
 - metódu viacnásobného opakovania informácie – umožňuje žiakovi čo najpresnejšie prijať novú informáciu,
 - metódu nadmerného zvýraznenia informácie – učiteľ môže zvýrazniť pozadie, informáciu, predmet farebne, iným typom písma a pod.,
 - metóda multisenzorického sprostredkovania – žiak prijíma informáciu viacerými zmyslami,
 - sluchové cvičenia, sluchovo–pohybové cvičenia, pohybovo–sluchovo-zrakové cvičenia zamerané na rozvoj zmyslovej percepcie,
 - tvorivé manipulačné činnosti zamerané na rozvoj elementárnych grafických a manipulačných zručností žiakov.

NKS:

- a. Akceptovať, povzbudzovať, stimulovať žiaka, pri práci klásť primerané nároky a požiadavky.
- b. Pri práci nechať žiakovi k dispozícii pravopisné a gramatické tabuľky, tiež využívať tabuľky na sčítanie a odčítanie.
- c. Pri hodnotení sa riadiť Zásadami hodnotenia žiaka so zdravotným znevýhodnením začleneného v ZŠ.
- d. Učiteľ musí zohľadňovať špecifické osobitosti žiaka, ktoré vyplývajú z poruchy, ktorá je uvedená vyššie.
- e. Nové pojmy vždy vysvetliť a objasniť súvislosti.
- f. Pri vysvetľovaní využívať názorný materiál a poskytovať žiakovi možnosť manipulácie s ním.
- g. Nové učivo usporiadať po krokoch a dodržiavať postupnosť od jednoduchého k zložitejšiemu.
- h. Žiakovi poskytnúť dostatok možností na precvičovanie a osvojovanie nového učiva;
- i. Otázky zadávať jasne s jednoznačnou odpoveďou.

- j. Viesť žiaka k sebakontrolu a väčšej výdrži využívaním atraktívnejšieho prístupu, pri vysvetľovaní pôsobiť na viaceré zmysly.
- k. Učivo spoznámkovať prostredníctvom formou myšlienkových máp, farebného znázorňovania.
- l. Viesť žiaka k sebakontrolu nedirektívnym spôsobom.
- m. Brať do úvahy výkyvy pozornosti využívať citlivý prístup.
- n. Ťažkosti v učení riešiť pokojne, bez sprievodných emočných prejavov hnevu.

Mentálne postihnutie:

Ciele:

- a. Dosahovať školskú úspešnosť žiaka predchádzaním a zmierňovaním negatívnych vplyvov jeho znevýhodnenia.
- b. Poskytnúť žiakovi dostatočný čas na adaptáciu a dosiahnuť jeho začlenenie do kolektívu rovesníkov.
- c. Rozvíjať sociálne a komunikačné zručnosti žiaka v podnetnom a motivujúcom prostredí.
- d. Dať príležitosť sociálnych interakcií a kontaktov v kolektíve spolužiakov.
- e. Dbáť na individuálny prístup, objaviť jeho danosti a rozvíjať jeho schopnosti a talenty.
- f. Posilňovať u žiaka sebaistotu a dať mu pocit, že je súčasťou spoločnosti.

Špecifiká edukácie:

- a. JEDNOZNAČNOSŤ - dávať zreteľné a jednoznačné inštrukcie (verbálny prejav učiteľa by mal byť bez dlhých súvetí).
- b. JEDNODUCHOSŤ - klásť jednoduché a zrozumiteľné otázky, zadať len jednu úlohu a overiť si, či jej zadanie pochopil (od toho závisí úspešnosť plnenia úlohy).
- c. DEKOMPOZÍCIA - nové typy úloh riešiť najprv spoločne, rozdeliť na menšie kroky.
- d. TRPEZLIVOSŤ - poskytnúť dostatok času na odpoveď (neodpovedať za neho) a rešpektovať jeho pracovné tempo.
- e. POZITÍVNA MOTIVÁCIA - vytvoriť podmienky pre pozitívne hodnotenie na upevnenie kladných zážitkov v triede, oceniť aj malý úspech žiaka a tak ho motivovať k učeniu.
- f. REÁLNE CIELE - klásť požiadavky, ktoré je schopný splniť vzhľadom na postihnutie.
- g. PRISPÔSOBOVANIE - modifikovať spôsob akým sa žiak oboznamuje s novým učivom (predtým treba v diagnostickom procese zistiť, aký učebný štýl je pre žiaka vhodný a využiť jeho silné stránky v prospech dosiahnutia lepších výsledkov).
- h. OPAKOVANIE - vytvárať priestor pre časté opakovanie učiva s cieľom upevňovať získané vedomosti a zručnosti.
- i. PRECVIČOVANIE - dávať viac aplikačných a korekčných cvičení.
- j. ZAČLENENIE - dávať možnosť participovať na práci v skupine žiakov zadaním úlohy, ktorú je schopný riešiť.
- k. PODNECOVANIE - dávať viac úloh na rozvoj motorických funkcií a deficitných oblastí a redukovať úlohy neprimerané aktuálnej vývinovej úrovni žiaka, snažiť sa

vytvárať dostatok príležitostí k získavaniu nových skúseností a tým žiaka podnecovať k tvorivému mysleniu a k riešeniu problémov.

- l. UĽAHČENIE - dovoliť používať akékoľvek pomôcky, ktoré mu uľahčia edukáciu, zabezpečiť dostatok názorných pomôcok, zohľadniť jeho motorickú instabilitu a minimalizovať nežiadúce prejavy správania.
- m. UŽITOČNOSŤ - dostatočne konkretizovať preberané učivo, orientovať vzdelávanie na využiteľnosť vedomostí v situáciách praktického života.
- n. POMOC – zabezpečenie pedagogického asistenta v triede.

Žiaci s MP sa vzdelávajú podľa ŠkVP a sú plne zaradený do inkluzívneho vzdelávania. Rozvrh je totožný s rozvrhom triedy, takže je zaradený aj predmet cudzieho jazyka (spravidla anglického) so súhlasom zákonného zástupcu žiaka. Z cudzieho jazyka nemusí byť klasifikovaný, ale o jeho hodnotení rozhodne pedagogická rada.

Špeciálno-pedagogické odporúčania pre pedagógov pri práci so žiakmi so ŠVVP

Slovenský jazyk:

- a. Uprednostňovať formu odpovede – podľa preferencii žiaka (ústna, písomná).
- b. Využívanie doplnovačiek.
- c. Počas písomného prejavu možnosť, aby si žiak diktoval, čo píše – kontrola textu.
- d. Pri písaní, písať znamienka hneď – aj napriek porušeniu plynulého písania.
- e. Stimulovanie jemnej motoriky, uvoľňovacie cvičenia rúk počas písania – dbať na správne držanie písacej potreby a správne sedenie.
- f. Pri písaní poznámok umožniť žiakovi písať len hlavné body.
- g. Nedávať prepisovať žiakovi zošity kvôli úprave.
- h. Štylistickú, gramatickú a grafickú stránku písomného prejavu hodnotiť s prihliadnutím na VPU, ktorá priamo ovplyvňuje kvalitu písomnej práce žiaka. Vhodné je slovné hodnotenie, hodnotenie počtom chýb, známku je vhodné hodnotiť keď sa práca podarí.
- i. Sloh – hodnotiť obsahovú stránku, nie gramatickú. Slohové cvičenia nie sú vhodné – vhodná je voľba ústneho prejavu, s témou kde sa rozvíja fantázia, taktiež dopĺňovanie nedokončených viet alebo dokončenie príbehu, konverzácie.
- j. Diktáty nehodnotiť horšou známku ako 3 – vyčíslieť počet chýb. Chyby v diktátoch neopravovať klasickým spôsobom, ale prepísať správne slovo, chyby neopravovať červeným perom, ale zeleným. Slová, ktoré boli správne napísané výrazne podčiarknuť, urobiť spoločný rozbor. Zvážiť možnosť doplnovacích cvičení, kde sa overí znalosť pravopisných pravidiel. Po napísaní diktátu dať možnosť opraviť si chyby, autokorektúra je dôležitý prostriedok k náprave ťažkostí.
- k. Hodnotiť len vypracované úlohy – tie, ktoré nie sú vypracované nehodnotiť ako nesprávne.
- l. Umožnenie používania pomôcok, rozdeľovanie písomných prác na viac častí.

- m. Častejšie úlohy na prepis textu – predpoklad k lepšiemu osvojeniu si rýchlosti písania a gramatiky.
- n. viesť žiaka k správnej technike čítania, v prípade potreby tolerovať slabikovanie. V individuálnom kontakte viesť žiaka k plynulému slabikovanému hlasnému čítaniu. Neznámy text neklasifikovať.
- o. Zameriavanie sa na čítanie s porozumením – overovanie kladením otázok. Pomôcky – záložka, čítacie okienko. Odbúravať dvojité čítanie.
- p. Zameriavať sa hlavne na kvalitu a nie rýchlosť čítania – kvalita reprodukcie. Kratšie texty.
- q. Nevyvolávať na hlasné, dlhé čítanie pred triedou, trénovanie orientácie v texte, k domácej príprave voliť primerane dlhý text.
- r. viesť žiaka k tomu, aby pri čítaní sám objavil chyby a opravil si ich.
- s. Pri povinnom čítaní nezadávať príliš krátky časový interval na prečítanie diela.

Matematika:

- a. Používanie striedavého hodnotenia – ústne, písomné.
- b. Žiaka motivovať a povzbudzovať k výkonu, aby získal sebaistotu.
- c. Vytváranie žiakovi (pomoc PA) na kartičkách vzory na riešenie jednotlivých algoritmov, na ktorých bude mať rozkrokované jednotlivé matematické postupy a naučiť žiaka pracovať s nimi. Tolerovať pomalšie tempo a pri nácviku matematických operácií chyby z nesprávneho podpísania.
- d. Využívanie pretlačených kontrolných prác a umožnenie dostatočného priestoru na kontrolu práce. Počas kontroly spolupracovať so žiakom – viesť ho k zvládaniu tejto činnosti.
- e. Slovné úlohy – nacvičiť istý typ, nemeniť formuláciu zadania, zvýrazniť kľúčové slovo (čo máme vypočítať), nesprávny krok žiakovi opraviť.
- f. Rozlišovanie chýb, ktoré sú z nezládnutého učiva a chyby vzniknuté chybným odpisom, zámenou poradia číslíc, písmen, chybným zápisom číslíc pod seba.
- g. Pracovný postup rozplánovať na menšie kroky, prispôbovať náročnosť schopnostiam žiaka.
- h. V numerických úlohách používať jeden spôsob vypočítania, ktorý žiakovi vyhovuje (používanie pomôcok – kalkulačka, tabuľky, premeny jednotiek... – ideálne vyhotovené žiakom).
- i. Pred skúšaním alebo písomnou prácou dať žiakovi podobné príklady a úlohy na domácu úlohu.

Cudzí jazyk:

- a. Tolerovať nedostatočné rozlišovanie slov s deficitom v zrakovom vnímaní – nesprávny zápis slov, neschopnosť identifikovať slová v dlhších textoch. Umožniť prepisovanie slov „píš ako počuješ“.
- b. Vzdelávanie smerovať na verbálne osvojenie si cudzieho jazyka, osvojovanie si praktických vetných celkov – dorozumievanie sa v cudzine.

- c. Vysvetľovanie jedného vetného javu, pravidla – napr. jedno modálne sloveso, precvičiť a dotrénovať vo väzbách a postupne ďalšie.
- d. Farebné zvýrazňovanie – kameň slova, gramatické kategórie, slovné druhy,...
- e. Nepostupovať k vyššej úrovni, pokiaľ nebola zvládnutá predchádzajúca.
- f. Novú slovnú zásobu osvojovať vo väzbách, spájanie obrázkov so slovami, vyhľadávanie slovných spojení k situačným obrázkom, nové prvky hneď spájať s komunikáciou. Využívať čo najviac názornosť.
- g. Písomnú formu ponechať ako vedľajšiu.
- h. Zvážiť využívanie PC k samostatnej práci a taktiež na domácu prípravu.
- i. Nežiadať od žiaka doslovne preklady, presné osvojenie a používanie všetkých gramatických pravidiel.
- j. Používať pri výučbe jednoduché básničky, pesničky, porekadlá, hádanky, vtipy... Zamerať sa na správnu výslovnosť.
- k. Obmedziť čítanie dlhých a náročných textov. Využívať dopĺňovanie slov do viet (ústnou formou) – zamerať sa na výslovnosť (využívanie audio nahrávok).
- l. Čítanie – nepoužívať v učebniciach tzv. bubliny, nepísať do stĺpcov, ale do riadkov, pri čítaní používať text písaný do riadkov.
- m. Trénovanie reakcii na pokyny v cudzom jazyku bez prekladu do slovenského jazyka. Čítať slová ako celky – tzv. globálnou metódou.
- n. Reprodukcia prečítaného textu – na základe otázok, respektíve vypracovať re žiaka štruktúrovanú osnovu.
- o. Podľa dostupných možností využívať učebnice a zošity s výkladom v slovenčine. Vždy sa presvedčiť či žiak porozumel zadaniu.
- p. Zhotoviť slovník zaužívaných výrazov, pádových väzieb sloves s predložkami, väzieb podstatných mien so slovesami...(zhotovenie realizuje žiak s priebežným usmerňovaním vyučujúceho).

Ostatné predmety:

- a. Zisťovanie vedomostí pomocou alternatívnych možností.
- b. Preferovať ústny prejav, nenaliehať na pohotovú odpoveď, nápomocný prístup.
- c. Akceptovať individuálne tempo pri písaní, čítaní, počítaní...
- d. Kľúčové písomné práce písať s predĺženým časom a redukciou úloh (rozdelenie na dve a viac častí v prípade potreby). Nezadávať úlohy s obmedzeným časom – bleskovky, päťminútovky (nehodnotiť) – ústne doskúšanie.
- e. Vždy informovať žiaka o preverovaní vedomostí (písomné aj ústne).
- f. V náukových predmetoch zvýrazniť podstatné, učiť sa pracovať s pojmovými mapami, so zápisom pojmov, vzťahmi a súvislosťami, ktoré môžu žiakovi zjednodušiť učenie.
- g. Multisenzoriálny prístup vo výuke – využívanie pri výklade a osvojovaní si nového učiva čo najviac zmyslov.
- h. Opakované kontrolovanie porozumenia zadania, umožniť žiakovi položiť otázku aj v priebehu práce, písomky, priebežné usmerňovanie v prípade potreby. Kontrola postupu práce, nielen výsledku.

- i. Vo výnimočných prípadoch poskytnúť priestor na odpoveď mimo triedy (konzultácia ŠPT), ústretovosť, nápomocný prístup pri odpovediach, dávať pomocné otázky, povzbudzovať a nedávať priestor spolužiakom na výsmech – v prípade neúspechu.
- j. Motivácia, spätná väzba, rozdelenie pokynov na menšie časti, umožniť viac času.
- k. Tolerovať zníženú kvalitu písomného prejavu – vo všetkých predmetoch tolerovať zníženú kvalitu písomného prejavu (do hodnotenia nezahrňovať chyby vznikajúce chybným odpisom, nedostatočnou úpravou, tolerovať zápis tlačенými písmenami...) uprednostniť kvalitu pred kvantitou.
- l. Častejšie využívať názorné pomôcky.
- m. Vzbudzovať záujem žiaka o učivo používaním pomôcok, farebnosťou, ukážkami – spätná väzba.
- n. Systematický individuálny prístup, motivácia.
- o. U žiakov s ťažšou formou VPU tolerovať kopírovanie poznámok spolužiaka..
- p. Záujem žiaka o dané učivo vyvolávať tiež používaním rôznych vizuálnych pomôcok, farieb (fixky, kriedy,...), do výučby začleňovať názorné a praktické ukážky.

Logopedické odporúčania pre pedagógov pri práci so žiakmi so ŠVVP

- a. Rozvíjať aj neverbálne zručnosti (orientácia, pamäť, jemná motorika, grafomotorika, sluchové a zrakové funkcie).
- b. Dávať pozor na preťaženie, psychickú únavu žiaka, poskytovať pravidelné prestávky na oddych, relax mimo lavice/triedy.
- c. Ideálny je menší detský kolektív.
- d. Zadávať stručné slovné pokyny v poradí, v akom majú byť vykonané, viackrát zopakovať inštrukciu.
- e. Ponechať dostatok času na porozumenie.
- f. Preformulovať, parafrázovať inštrukcie, používať jasné, priame požiadavky.
- g. Používať aktívne slovné väzby namiesto pasívnych ako aj kratšie, jednoduché vety.
- h. Overovať porozumenie zadania úloh priebežne počas žiakovej práce.
- i. Podporovať žiaka v tom, aby požiadal o vysvetlenie keď nerozumie.
- j. Spomaliť tempo reči – žiaci s oslabením vo akusticko-verbálnej pamäti potrebujú viac času na súčasné spracovanie fonologického a sémantického aspektu slov v prúde reči.
- k. Akceptovať pretrvávajúce narušenie komunikačnej schopnosti žiaka ako v jeho rečovom prejave, tak aj v čítaní, kde pretrvávajú fonologická porucha, substitúcie, asimilácie hlások a artikulačná neobratnosť, kde žiak prispôsobuje výslovnosť pre neho ľahšie vysloviteľnej hláske – z toho môžu vyplývať chyby v čítaní i v písaní.
- l. Akceptovať nedostatky vo verbálnom vyjadrovaní žiaka – hľadať iné náhrady – výber viacerých možností odpovedí, v čo najväčšej miere podporovať verbálne vyjadrovanie žiaka vizualizáciou učiva prostredníctvom obrázkového materiálu, použitím pojmových máp, nápovedných tabuliek s daným precvičovaným gramatickým javom.
- n. Pomôcť s formuláciami (poskytnúť sémantické ako aj fonetické nápovede). ☐ Slovné odpovede brať citlivo, poskytnúť dostatok času, príp. ponúknuť slová, ktoré môže žiak

použiť. Netrvať na presnom znení odpovede. Pri dysgramatizme poskytnúť správny tvar slova, používať pomocné otázky či osnovu.

- o. Nehodnotiť vonkajšiu stránku prejavu, zamerať sa na obsah.
- p. Rozvíjať slovnú zásobu, tvorbu viet, naratívne schopnosti, konverzačné schopnosti, fonematickú diferenciáciu, akusticko-verbálnu pamäť.
- q. Slovné odpovede brať citlivo, poskytnúť dostatok času, príp. ponúknuť slová, ktoré môže žiak použiť. Netrvať na presnom znení odpovede. Ak si žiak nevie vybaviť správne slovo, napovedať mu opísaním významu slova, príp. prvou hláskou či slabikou.
- r. V písanom prejave nehodnotiť zámeny hlások, nesprávne gramatické tvary slov, nesprávne časovanie a skloňovanie.
- s. Efektívne pre žiakov s dysfáziou – online cvičenia, práca na počítači, edukačné webové portály.
- t. Pri písomnom skúšaní preferovať test – doplnenie, výber správnej odpovede, maximálne jedno či dvojslovnú odpoveď, nevyžadovať od žiaka celé vety. Vynechať alebo aspoň redukovať časovo limitované skúšky (päťminútovky).
- u. Využívať pojmové mapy alebo grafy.
- v. Cudzí jazyk hodnotiť slovne, zamerať sa na frázy a konverzačné zručnosti, neľpieť na gramatických pravidlách, akceptovať foneticky správne napísané slová, využívať vizuálnu podporu pri výučbe.
- w. Citlivo pristupovať ku klasifikácii a k pedagogickému hodnoteniu.

Skratky:

ADHD – porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou

CPP – Centrum poradenstva a prevencie

IKT - informačno komunikačné technológie

SZP – sociálne znevýhodnené prostredie ŠkVP

– školský vzdelávací program

ŠPT – školský podporný tím

ŠVVP – špeciálne výchovno–vzdelávacie potreby VPU

– vývinové poruchy učenia

Zdroj k odporúčaným pedagogickým intervenciám: **PaedDr. Vladimíra Ďurčová 2023.**